

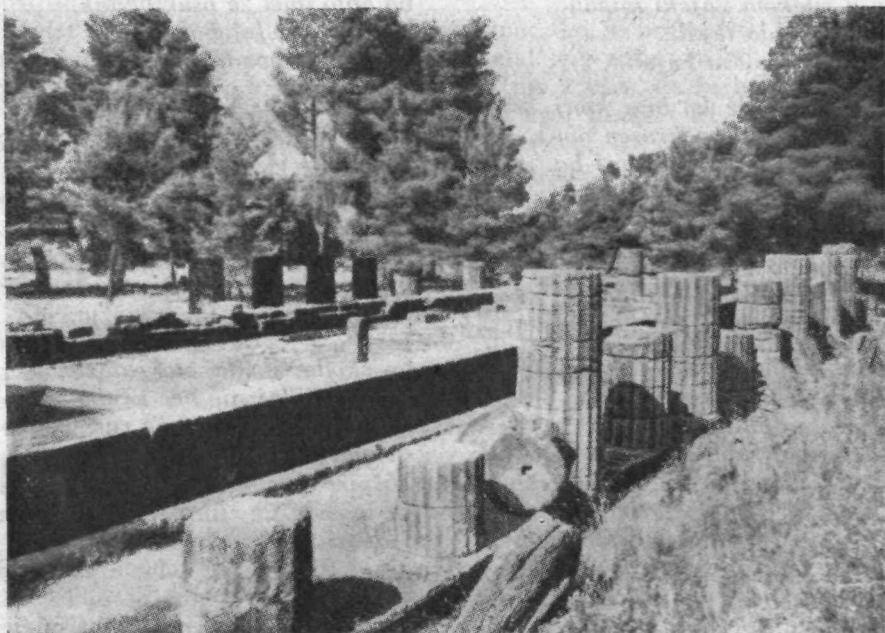
Janko Sicherl:

Olimpijada 1936.

(Zgodovina olimpijskih iger. Prenos olimpijskega ognja.)

Ves svet govori o olimpijskih igrah, ki so se vršile letos v Nemčiji. Tam se je zbralo skoraj 5000 olimpijskih borcev iz vseh delov sveta. Vsaka štiri leta se vrše borbe najboljših športnikov za naslov olimpijskega prvaka. Oči vsega sveta so bile uprte na to žarišče najboljših športnikov, ki so zastopali 53 narodov v vseh mogočih športnih borbah. Že v februarju so se vršile IV. zimske olimpijske igre v Garmisch-Partenkirchenu v južni Bavarski, ki ima gorski značaj. Te igre so pokazale svetu najnovejše uspehe zimskega športa. Bile so nekaj predhodnik XI. olimpijskih iger, ki so se vršile avgusta v Berlinu.

»Mimo glasbe je še telovadba, ki moramo z njo vzgajati svoje mladeniče.« Ta Platonova misel je vodila grško vzgojo. Že več tisoč let so Grki slavili olimpijske igre, ki so bile praznik grške kulture in moči. Po olimpijskih igrah, ki so se vršile vsako četrto leto, so Grki šteli celó leta. To so bila razdobja, olimpijade imenovana. Grki so tekmovali le v peteroboju (pentathlonu), t. j.

Starodavne grške izkopanine v Olimpiji.

tek, borba, skok, metanje diska in sulice. Olimpijske igre so bile istočasno tudi duhovna tekmovanja. Pesniki in pisatelji so čitali svoja dela. Umetniki so razkazovali svoje umetnine. Na ta splošni narodni praznik je grški narod spoznaval svoje velmože in svoj napredek. Zmagovalec je bil odlikovan z oljčnim vencem in z neminljivo častjo, saj so v Olimpiji postavili njegovo soho iz marmorja ali brona. Zgodovina pripoveduje, kako čast so uživali zmagovalci pri grškem narodu. Starček, ki se je v mladih letih odlikoval na olimpijadi, je peljal svoja sinova tudi na tekme. Oba junaka sta zmagala na tekmah in prejela oljčni venec. Sivolasemu očetu sta položila venca na

glavo ter ga zadela od radosti na rame. Narod jih je navdušeno pozdravljal. Tolika je bila radost starčka-zmagovalca, da ni mogel niti spregovoriti več ter' je od prevelike sreče omahnil mrtev sinoma v naročje.

Olimpijske igre so se vršile nad tisoč let, dokler jih ni l. 393. po Kristusu prepovedal cesar Teodozij. Potresi, povodnji in podivjanost tujih narodov pa so sčasoma uničili svetišča in hrame, kjer so se nekoč vršile velike slavnosti. Danes vidimo le še izkopanine starodavnih olimpijskih naprav. (Sl. 1.) Čez 1600 let pa so olimpijade po zaslugi barona Pierra de Coubertina zopet oživele. Letos smo jih v novem veku obhajali enajstič. Prvič so jih obnovili v Atenah leta 1896. Sledile so nove olimpijske igre: 1900 v Parizu, 1904 v St. Louisu (Amerika), 1908 v Londonu, 1912 v Stockholmu, 1916 bi se morale vršiti že v Berlinu, pa jih je preprečila svetovna vojna. L. 1920. je v Anversu (Belgija) prvič zaplapolala nova olimpijska zastava, t. j. pet povezanih raznobarnih krogov na belem polju, ki naj predstavljajo pet delov sveta. Sledile olimpijade 1924 v Parizu, 1928 v Amsterdamu. Predzadnja olimpijada se je vršila l. 1932. v Los Angelesu v Ameriki. Prihodnja pa bo l. 1940. v Tokiu na Japonskem. (Poiščite te kraje na zemljevidu.) Naj bi ostale olimpijade znamenje miru, veličina športne vzgoje vseh narodov, ki žele miroljubno med seboj meriti svoje moči.

Svečan uvod v berlinske olimpijske igre je bil prenos olimpijskega ognja iz Grčije v Berlin. (Slika 2.) To je bil najdaljši svetovni tek z gorečimi baklami. 20. julija opoldne so prižgali ta ogenj v Olimpiji s posebnim zrcalom (lečo) s sončnimi žarki. To plamenico je vžgalo isto sonce, ki je pred tisoč leti gredo slavne stare grške tekmovalce. Po velikih slavnostih, ki so se vršile ob tej priliki, je zadonela trobenta in 12 častnih strellov. Na to znamenje je prvi grški tekač vžgal baklo in stekel. S seboj je nosil tudi oljčno vejico (znamenje miru) in pisano poslanico, ki pravi: »Da bi s tem plamenom oživel stari olimpijski duh po vsem svetu, da bi se olimpijska misel razširila po svetu in da bi, kakor v stari dobi, svetila nad narodi, zbranimi v Berlinu v tamošnjem olimpijskem

stadionu v korist njihovih dežel in vsega človeštva, izročamo sveto baklo kot znak olimpijskega duha bolgarskim, jugoslovanskim, madžarskim, avstrijskim, češkoslovaškim, nemškim športnikom, da jo poneso do Maratonskega stolpa v Berlinu, kjer naj vnovič zasveti olimpijska luč pod zaščito nemškega naroda v slavo olimpijade«. 3000 tekačev je neslo olimpijske bakle skozi Grčijo, Bolgarijo, Jugoslavijo, Madžarsko, Avstrijo, Češkoslovaško in Nemčijo. Pot je bila dolga čez 3000 km, tako da je vsak tekač pretekel povprečno po 1 km proge. Plamenice niso ugasnile ne na vetru ne v dežju. Olimpijski odbor

Prenos olimpijskega ognja iz Grčije v Berlin.

bo obdaroval vse tekače s posebno listino, ki jim bo trajen spomin kot priznanje za njihovo požrtvovalno športno delo. Povsod ob poti je narod z zanimanjem in spoštovanjem spremljal plamenico. Tekače so z navdušenjem sprejemali. Igrale so godbe, obsipali so jih s cvetjem itd. Vsak narod jim je izkazal čast po svoje. Posebno svečan pa je bil prenos ognja skozi našo državo. Pot olimpijske stafete po Jugoslaviji je vodila od Caribroda skozi Piroto, Niš, Paračin, Jagodino, Kragujevac, Oplenac, Beograd, Zemun, Novi Sad in Subotico. Pri Horgošu so plamenico prevzeli madžarski tekači. Naši tekači so prižgali olimpijski ogenj na žrtveniku pred cerkvijo sv. Jurija na Oplencu. Tam je zbrana množica počastila spomin vladarja Aleksandra I. Zedinitelja, ki počiva tu kot veliki borec za svetovni mir.

Olimpijski ogenj, znak miru, je srečno dospel skozi sedem držav v Nemčijo 1. avgusta 1936.

Že v zgodnjih jutranjih urah je čakala na berlinskih ulicah stotisočglava množica, ki je vztrajno čakala prihoda olimpijskih tekačev s plamenico. Kmalu po 12 so jih dočakali in z nepopisnim navdušenjem pozdravili. S plamenico zadnjega tekača so prižgali začasno olimpijski ogenj v mestu pred dvorcem, ker je bil slovesen začetek olimpijade napovedan šele ob 16 na olimpijskem stadionu. Natančno ob napovedanem času je prinesel na igrišče v stadionu zadnji poslanec olimpijsko plamenico. To je bil Spiridon Luis, znani zmagovalec v maratonskem teku l. 1896, ko so bile v Atenah obnovljene olimpijske igre. Temu sivolasemu športniku je olimpijski odbor poveril vzvišeno dolžnost, da je prižgal z zadnjo gorečo plamenico glavni ogenj na osrednjem žrtveniku stadiona, kjer je poslej gorel 16 dni brez prestanka.

Ves stadion je v zastavah sodelujočih držav, preplavljajo ga viharne vzkliki in tisočglava množica spremlja s petjem olimpijsko himno, ki jo igra godba. Tedaj se oglasi olimpijski zvon. Svečano doni njegov glas po stadionu, kjer je zbral mladino vsega sveta ter jo sedaj vzpodbudno pozdravlja: »Velika bo slava tistih, ki bodo darilo zmage ponesli domov!« (Dalje.)

Slovstvo

Knjige Mladinske matice 1936. V zgodnjem poletju je izšel IX. letnik Mladinske matice. Zbirka obsega štiri drobne knjižice po približno 80 strani. Knjižice vsebujejo povesti in basni in poučne sestavke, ki so napisane za našo slovensko mladino in so važen prispevek k slovenskemu mladinskemu slovstvu. Je pa pomembno vprašanje, ali so knjižice res primerne za našo mladino, ali jih moremo smatrati za take, ki jih bo mladina z užitkom in veseljem brala. Naš list že od vsega početka izjavlja načelo, da bodi mladinska knjiga vzgojna, a ne da bi vzgajala po šolsko — za to so vendar šolski učbeniki! — temveč prijetno, neprisiljeno, igraje. Zlasti terjamo to od leposlovne mladinske knjige. Drugo, kar hočemo, pa je, da bodi mladinska knjiga leposlovne vsebine: bliže pravljici, fantaziji in poeziji kot pa stvarnosti, kruti realnosti ali celo naturalistični grobosti! Iz tega je jasno, da pregloboki življenjski problemi, ki terjajo že človekovo zrelost, ne spadajo v mladinsko knji-

go, torej ne socialni ne religiozni ne gospodarski problemi. Vse to je treba le mimogrede omeniti in vplesti, ne pa, da bi z resnostjo in vso težino teh vprašanj o njih razpravljali. Zato knjige, ki se pregreše proti tem osnovnim načelom, brezpogojno odklanjamo kot mladinske knjige, pa jih moramo potemtakem uvrstiti med knjige za odrasle, seveda če nasploh ustrezajo estetskim načelom. — Kako je v tem pogledu z letošnjimi knjigami Mladinske matice?

Adam Milkovič je napisal leposlovno delce pod naslovom Barake. To delo moramo v splošnem povsem odkloniti, ker je začetek in konec povesti pisan le za zrelega človeka, le sredina je deloma sprejemljiva za otroke. Saj je delo vse preveč polno težkih socialnih in spolnih problemov, preveč je pijančevanja, prešuštvovanja, pretepanja in podobnih zablod, ki naj mladina zanje izve vse drugače kot pa iz mladinskih knjig. V vsi povestici so za otroke primerni le prizori Miklavževega in svetega večera in še ti-